

Učitelé velmi úspěšných tříd ve větší míře než učitelé méně úspěšných tříd souhlasí s výroky *ve třídách je příliš mnoho žáků* (učí 67 % žáků ve velmi úspěšných oproti 54 % v méně úspěšných třídách) a *cítím příliš silný tlak ze strany rodičů* (učí 46 % žáků ve velmi úspěšných oproti 31 % v méně úspěšných třídách).

Projevuje se také to, že se snižujícím se výkonem žáků stoupá dojem učitelů, že *potřebují víc času na pomoc jednotlivým žákům*, a častěji mají pocit, že *musí v hodinách probrat příliš mnoho učiva*.

6.1.3 Povolání učitele

V šetření TIMSS 2015 byla z učitelského dotazníku vyhodnocena **spolupráce mezi učiteli**, a to za pomoci souhrnného ukazatele „**spolupráce na zkvalitnění výuky**“⁴. Z učitelů přírodovědy učí „velmi spolupracující“ učitelé 64 % žáků z méně úspěšných tříd a 61 % žáků z velmi úspěšných tříd. Pro srovnání je možné zmínit, že „velmi spolupracující“ učitelé matematiky učí 66 % žáků z méně úspěšných tříd a 55 % žáků z velmi úspěšných tříd.

Nejčastější formou spolupráce mezi učiteli je výměna zkušeností získaných při výuce. Tu uvádí jako velmi častou nebo častou učitelé, kteří učí přes 80 % žáků méně úspěšných tříd a zhruba 70 % žáků velmi úspěšných tříd. Učitelé ve velmi úspěšných třídách, kteří se velmi často scházejí s ostatními učiteli za účelem konzultace, jak vyučovat určitou látku, vyučují v porovnání s učiteli méně úspěšných tříd zhruba trojnásobný podíl žáků. Dále intenzivněji spolupracují s kolegy z jiných ročníků na zajištění kontinuity výuky a spolupracují ve skupině k tématu naplňování kurikula. Učitelé 46 % žáků z velmi úspěšných tříd velmi často nebo často spolupracují na plánování a přípravě didaktických materiálů. V případě méně úspěšných tříd vyučují tito učitelé o málo více než polovinu žáků. Učitelé přibližně dvou třetin žáků bez ohledu na to, ve které skupině tříd vyučují, byli někdy nebo často na hospitaci u kolegy.

Zjištění z roku 2011 se nedají přímo porovnat s uvedenými hodnotami, protože daná otázka měla menší počet položek a učitelé je hodnotili na jiné škále, přesto pozorujeme zlepšení spolupráce mezi učiteli. Podle vyjádření učitelů se výrazně zvýšil podíl žáků, jejichž učitelé spolupracují na testování nových idejí, konzultují spolu výuku učiva, spolupracují na plánování a přípravě didaktických materiálů a častěji chodí na vzájemné hospitace. V roce 2011 si učitelé velmi úspěšných tříd ve větší míře než učitelé méně úspěšných vyměňovali zkušenosti z výuky a konzultovali výuku určité látky, naopak méně intenzivně spolupracovali na plánování a přípravě didaktických materiálů.

Názory učitelů méně úspěšných a velmi úspěšných tříd na samotné povolání učitele jsou mírně rozdílné. Dle souhrnného ukazatele **spokojenost s povoláním učitele**⁵ jsou o něco spokojenější učitelé, kteří učí ve velmi úspěšných třídách (učí 39 % žáků). V méně úspěšných třídách učí 30 % žáků, což nedosahuje průměru ČR, který činí 37 % žáků. Podíl žáků (14 %) „málo spokojených“ učitelů z méně úspěšných tříd téměř trojnásobně převyšuje podíl žáků (5 %) „málo spokojených“ učitelů z velmi úspěšných tříd. Rozdíly mezi oběma skupinami tříd jsou zejména v podílech žáků vyučovaných učiteli, kteří volili jako odpověď na dílčí položky kategorii „velmi často“. Např. *ve své práci nacházím význam a smysl* (57 % žáků velmi úspěšných oproti 23 % žáků méně úspěšných tříd), *pocituji nadšení pro svou práci* (41 % žáků oproti 19 % žáků), *má práce mě inspiruje* (48 % žáků oproti 19 % žáků).

4 Ukazatel byl vytvořen na základě hodnocení následujících položek: *konzultace, jak vyučovat určitou látku; spolupráce na plánování a přípravě didaktických materiálů; výměna zkušeností získaných při výuce; hospitace na hodině kolegy kvůli získání nových zkušeností; spolupráce na testování nových idejí; spolupráce ve skupině k tématu naplňování kurikula; spolupráce s kolegy z jiných ročníků na zajištění kontinuity výuky* dle frekvence na škále: 1 – velmi často, 2 – často, 3 – někdy, 4 – nikdy nebo téměř nikdy. Na základě skóre na zkonstruované škále byly pro tento ukazatel vytvořeny tři kategorie: velmi spolupracující, spolupracující a zřídka spolupracující.

5 Ukazatel vychází z odpovědí učitelů na otázku „Jak často máte při svém učitelském povolání následující pocity?“: *se svým povoláním učitele jsem spokojený/á; jsem rád/a, že učím na této škole; ve své práci nacházím hluboký význam a smysl; pocituji nadšení pro svou práci; má práce mě inspiruje; jsem hrdý/hrdá na práci, kterou dělám; chci zůstat učitelem, jak dlouho budu moci*. Na základě skóre na zkonstruované škále byly pro tento ukazatel vytvořeny tři kategorie: spokojený, do jisté míry spokojený a málo spokojený.